

מבצע קדרון: ישראל והרשות מנסות להציל את הנחל המזוהם

ב-900 מוקדים לאורך הנחל - שעובר גם בשטחים - משליכים התושבים פסולת. האם יתגברו הצדדים על המחלוקת הפוליטיות כדי לשפר את מצבו?

צפריר רינת 27.04.2012 07:36

זה שנים רבות זורמים לנחל קדרון שבמדבר יהודה, הנחשב לנחל המזוהם ביותר בישראל, יותר מעשרה מיליון מטרים מעוקבים של שפכים לא מטוהרים, המגיעים משכונות מזרח ירושלים ומיישובים פלסטיניים באזור. לאורכו של הנחל קיימים גם כ-900 מוקדים בהם משליכים תושבי האזור פסולת מסוגים שונים. אגודת המים של בקעת הירדן היא שאוספת כיום את השפכים בנחל לפני הזרמתם לים המלח, מטרתה אותם באופן בסיסי ומעבירה אותם לחקלאי ההתנחלויות הסמוכות, המשתמשים בהם להשקיה. דפוס פעולה זה אינו מתמודד עם הזיהום בחלקו העליון של הנחל ולעתים קרובות אינו מונע דליפת שפכים למורדותיו.

במשך שנים לא הצליחו ישראל והרשות הפלסטינית להגיע להסכמה בנוגע למיקום מתקן טיהור שפכי מזרח ירושלים המזרמים לנחל, וישראל אף בחנה אפשרות לשאוב אותם לכיוון מערב העיר כחלק מפרויקט הנדסי יקר. כיום מסתמן כיוון חדש לשיקום הנחל, עם אפשרות לשיתוף פעולה ישראלי-פלסטיני, בעקבות תוכנית אב חדשה. מנהל רשות ניקוז ים המלח, גרי עמל, אמר כי לפי התוכנית יוקם בעבדיה שבשטחי הרשות מתקן לטיהור שפכים, אשר יאפשר לחקלאי האזור להשתמש בהם להשקיה. יתר השפכים יוזרמו בצנור למתקן טיהור נוסף, שיוקם ממזרח למתקן בעבדיה. התוכנית גובשה בידי ועדת היגוי משותפת לכמה רשויות ומשרדי ממשלה, שבראשה עמד הפרופ' ראובן לסטר, משפטן המתמחה בנושאי סביבה. באוהל משותף שהוצב באופן סמלי על אפיק הנחל, המדיף ריח חזק של ביוב, נפגשו בשבוע שעבר נציגי רשות המים הישראלית ושר המים הפלסטיני, ד"ר שדאד אטילי, והציגו את היוזמה.

"הנחל הזה הוא המיקרוקוסמוס של האזור שלנו", אמר פרופ' לסטר, "אין לי דרך להגדיר את חיי האנשים הגרים במקום אלא כחיים ללא כבוד האדם וללא כבוד לטבע. הם גרים שם עם תשתיות הניקוז הפרימיטיביות, כאשר נשקפת סכנה לבריאותם בשל זרמי הביוב ומעל בתיהם מרחף איום הריסה בגלל התכונן הלקוי".

בתוכנית מעורבים גם נציגי התושבים הפלסטינים וכן מהנדסים ישראלים ופלסטינים הפעילים בארגון "מהנדסים ללא גבולות".

ההערכה היא כי ניתן יהיה לקדם אותה באמצעות תמיכה ממדינות אירופה וכן הבנק העולמי, המסייעים לפלסטינים בתוכניות תשתית.

חברי ועדת ההיגוי מנסים גם לקדם שיתוף פעולה עם עיריית ירושלים ותושבי שכונות מזרח העיר, בניסיון להקים מערכת מסודרת לאיסוף וטיפול בפסולת.

שיתוף הפעולה החדש נועד להתמודד לא רק עם מפגעי הביוב והפסולת אלא מציע גם פיתוח תשתית תיחת, שתכלול שבילי הליכה ושבילי אופניים. אלה יאפשרו לתירים לעבור בכמה ממוקדי הדת החשובים

שנמצאים באזור, מהעיר העתיקה ביחשלים ועד המזרים באזור מר סבא.

חילוקי דעות על חלוקת השפכים

בדרך נגר, האחראי על מקורות המים ביהודה ושומרון מטעם רשות המים, הדגיש כי הקמת מתקן טיהור השפכים בעובידיה אינו הפתרון האידיאלי מבחינה תכנונית ומקצועית למצוקת הזיהום. לדבריו, הרשות תמכה בו בשל מצבו העגום של הנחל. "אין בעיה שישראל תשתמש בכמות השפכים שהיא יוצרת לצרכיה, והפלסטינים ישתמשו בכמות שהם יוצרים לצרכיהם", הוסיף, "אני בטוח ששר המים הפלסטיני וראש רשות המים שלם יוכלו להגיע להסכמה בעניין".

אחד האיומים המרכזיים על יישום תוכנית השיקום היא המחלוקת הפוליטית בין ישראל לרשות, העשויה להשפיע על אופן חלוקת השפכים המטוהרים. בכנס בשבע שעבר דרש שר המים הפלסטיני אטילי כי כל השפכים שיטוהרו יופנו לשימוש הפלסטינים. "לא נסכים שהם יועברו למתקן טיהור נוסף וישמשו להשקיית התנחלויות", הבהיר.

האם לדעתכם ישראל והרשות יתגברו על המחלוקות? דברו על זה בפייסבוק

דב קוזניצב מאגודת המים של יישובי בקעת הירדן, המטפלת כיום בשפכי נחל קדרון, ציין כי האגודה תסכים לכל חלוקה שתקבע רשות המים הישראלית. עם זאת, קוזניצב הביע חשש שהפלסטינים יתקשו לעמוד בעלויות התפעול של המתקן לטיהור שפכים ולא ינצלו באופן מיטבי את כל כמות השפכים המטוהרים.

גם במשרד להגנת הסביבה, שנטל חלק בגיבוש תוכנית האב, הטילו ספק באפשרות יישומה של התוכנית.

"הפתרון שנבחר יביא לזרימת שפכים בנחל עד עובידיה", נמסר מהמשרד, "לחלופין, אם המים יוזרמו בצינור, הקמתו תפגע במצק הנחל. אנו תומכים בתוכנית המקודמת לשאיבה וטיהור השפכים במערב העיר, שתביא לסילוק כ-80% מהשפכים. בשאר השפכים ניתן יהיה לטפל במתקן של הפלסטינים".